

KOMISIJA ZA STANDARDIZACIJO ZEMLJEPISNIH IMEN

PRIPOROČILA ZA POIMENOVANJE/PREIMENOVANJE ULIC IN NASELIJ

Izhodišča

V Republiki Sloveniji je okrog 6000 naselij (59 jih je brez prebivalcev); predvsem na vzhodu države, v sredogorju in gričevjih mnoga sestavljajo prostorsko ločeni zaselki. S prenovljeno upravno členitvijo po osamosvojitvi države, s katero se je povečalo število občin, ter rastočo suburbanizacijo se v čedalje večjem številu naselij uvaja ulični sistem, kar gre pripisati potrebam po lažji orientaciji v prostoru. Aprila 2020 je bilo v Sloveniji 307 naselij z vpeljanim uličnim sistemom, med 212 slovenskimi občinami je le 63 takšnih, v katerih ni bilo nobenega naselja z uličnim sistemom. Od leta 1980, ko so bile evidentirane prve ulice v Registru teritorialnih enot, do leta 2020 se je število ulic podvojilo; s 4979 je naraslo na 10.413.

Po definiciji je *ulica* »vzdolžna, istosmerna in neprekinjena prometnica v naselju, namenjena mobilnosti prebivalcev in obdana s stavbami«. Vsaka ulica mora imeti svoje ime. Priporočila, ki se v tem dokumentu nanašajo na ulico, veljajo enakovredno tudi za trg, ki je »odprt prostor v naselju, obdan s stavbami«. Poleg ulic in trgov v uličnih sistemih srečujemo tudi pojme *cesta, pot, steza* in nekatere druge (na primer *štradon, nabrežje, nasip, pasaža, prehod, sprehajališče, ploščad*). *Cesta* je na primer »širša, načrtno speljana prometnica, namenjena zlasti prometu z vozili, oziroma zglajeno in utrjeno zemljišče, namenjeno javnemu prometu«, *pot* pa »ozek pas zemljišča, urejen za hojo ali vožnjo«. Nekatera ulična imena so brez tovrstnih občnoimenskih sestavin, saj odsevajo tamkajšnja ledinska imena (na primer *Dolgi breg, Dvor, Na klančku, Zlatek*). Osnovno vodilo pri zapisovanju imen je veljaven pravopis.

Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS; Uradni list RS, št. 25/2008) kot možni spremembi pri poimenovanju imen ulic in naselij navaja naslednji možnosti:

- *imenovanje* oziroma *prvo ustanovitev ulice* oziroma naselja: imenuje oziroma določi se nova ulica oziroma novo naselje;
- *preimenovanje*: ulica ali naselje spremeni dotedanje ime.

Določanje imen ulic

Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS) določa splošne okvire poimenovanja ulic (tudi cest, poti, trgov ...). Temeljna določila so:

- vsaka ulica mora imeti svoje ime;
- v istem naselju ne smeta biti dve ulici z istim imenom, niti ne smeta biti dve ulici z istim delom imena in različno oznako (na primer *Cesta Ivana Cankarja* in *Trg Ivana Cankarja*);
- ime ulice mora biti v slovenskem jeziku, na območjih, kjer sta uradna jezika tudi madžarščina ali italijanščina, pa se imena določijo tudi v jeziku tamkajšnje narodne skupnosti;

- ime ulice z odlokom določi občina;
- enobesedna imena ulic so zapisana z veliko začetnico, pri večbesednih pa so neprve sestavine imena zapisane z malo začetnico, razen če niso same po sebi lastna imena;
- občina mora o ustreznosti predlaganega novega imena ulice pridobiti soglasje Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije.

Ulično ime se določi po topografskem objektu ali po nekom ali nečem, povezanim s krajevno ali državno zgodovino, preteklim razvojem, vrednotami, družbenim okoljem ali kulturnim izročilom. Topografski objekt je naravni ali antropogeni del zemeljskega površja, ki tvori zaključeno celoto.

Ulično ime se lahko na tujo osebo ali entiteto nanaša le, če je ta bistveno prispevala k zgodovini, preteklemu razvoju, vrednotam, družbenemu okolju ali kulturnemu izročilu naselja, okoliškega območja ali Slovenije kot celote. Izjema so dogovorjena poimenovanja ulic v slovenskem in kakem tujem naselju po načelu vzajemnosti. Tvorjenke iz tujih lastnih imen le redko pišemo po domače in navadno ohranjamo tujo pisavo, razen, če gre za tvorjenko iz že podomačenih besed.

Če se ulično ime določi po osebi (dovoljena se le poimenovanja po preminulih osebah), se zapiše z imenom in priimkom brez dodatnih nazivov. Navedba tako imena kot priimka je pomembna zato, ker se pogosto pojavlja več pomembnih oseb z istim priimkom (na primer literat *Peter Božič*, arhitekt *Marijan Božič*, gozdar *Cvetko Božič*; duhovnik in nabožni pisatelj *Franc Bernik*, literarni zgodovinar *France Bernik*, filozof *Ivan Bernik*, slikar *Janez Bernik*, politik *Jože Bernik*) in je za natančno identifikacijo imenske motivacije potrebno natančnejše poimenovanje kot le navedba priimka. Poleg tega se z navedbo imena in priimka v enakovreden položaj postavijo ženske osebe, pri katerih tvorba ženskospolnega svojilnega pridevnika iz priimka (razen izjemoma, na primer *Kobilčina ulica*) ni mogoča, jo pa omogoča navedba polnega imena (na primer *Ulica Ivane Kobilce*, *Ulica Marije Vere*, *Ulica Zofke Kvedrove*, *Ulica Luize Pesjakove*). Če se ulično ime določi po osebi, mora biti skladno s predpisom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Imena ulic, ki izhajajo iz imen literarnih, pravljичnih, stripovskih in podobnih likov, po mnenju Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije praviloma niso ustrezna in se jih skušamo ogibati. Izjema so liki, ki izhajajo iz tradicije kulturnega okolja, na primer *Krpanova ulica*, *Kekčeva ulica*, *Rožletova ulica*, *Kekčeva pot*, *Rožletova pot*.

Nekaj drugih značilnih primerov dobre in slabe prakse ravnanja z uličnimi imeni je obravnavanih v nadaljevanju.

V obrazložitvi imena mora biti jasno navedeno, ali je motivacija predloga za ime ulice lastno ime (na primer *Dobrava*, *Marko Pohlin*, *Josipina Turnograjska*) ali občno ime (na primer *toplice*, *livada*, *breg*).

Poimenovanje ulice po naselju, v katerem je ta ulica, ni dovoljeno (na primer *Kranjska ulica* v Kranju).

Za poimenovanja ulic po živalih je iz jezikoslovnega vidika ustrežnejša tvorba svojilnih pridevnikov na *-ja/-ji/-jo* (na primer *Ribja brv*, *Sulčja ulica*, *Žabja pot*).

V primerih predlogov imen ulic, kot so na primer *Ob potoku*, *Pod skakalnico*, *Pri studencu*, *Na produ*, je pred predloženim delom priporočljiva uvedba jedra (tj. *ulica*, *cesta*, *steza*, *pot* ali

trg) (torej *Ulica ob potoku*, *Pot pod skakalnico*, *Steza pri studencu*, *Trg na produ*), saj so predložni tipi zemljepisnih imen za rabo v širšem besedilu problematični (na primer **Prihajam iz Obpotoka*, **Grem v Obpotok*, prim. Slovenski pravopis 2001, paragraf 74–76).

Vse pogosteje se pojavljajo morfološko nekonvencionalne prometnice, ki se ne ujemajo s tradicionalnimi predstavami o praviloma ravnih ali redkeje tudi neravnih potekih (zavutih, vijugavih in podobno), kar se članom Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije pri razumevanju občnoimenskih oznak *ulica*, *pot*, *cesta*, *steza*, *trg* in podobno zdi sporno in neustrezno. Pojavljajo se tudi predlogi za enotno ulično poimenovanje razvejenega sistema v bistvu večih »ulic«, sestavljenega iz več krajših vzdolžnih ali ravnih prometnic, ki bi jih po mnenju komisije morali obravnavati kot samostojne enote. Smisel poimenovanja ulic je namreč poleg vzpostavitve motivacijsko in slovnično ustreznega imena zagotovo tudi boljša in jasnejša, rečemo lahko, nedvoumna in enostavna prostorska organizacija, ki mora biti tudi čim bolj funkcionalna. Ulični sistem mora biti razumljiv in zlahka prepoznaven tako za prebivalce kot obiskovalce, na primer voznike intervencijskih vozil, poštarje, obrtnike, tako da je mogoče določen objekt kar najhitreje najti. Enotno ime za celotno območje (na primer stanovanjsko, obrtno, industrijsko) tega ne bi moglo zagotoviti.

Beseda *cona* za ime ulice ni primerna, saj izraz označuje 'območje', kar za ime ulice nikakor ni ustrezna imenska motivacija.

Narečna oblika imen pri imenih ulic ni ustrezna, zato je takšna imena treba poknjižiti.

Ime ulice mora biti brez okrajšav.

Značilni primeri ustreznih imen glede na tip imenske motivacije:

- po osebah:
 - *Cesta Franceta Prešerna*
 - *Ulica Leona Štuklja*
 - *Ulica Josipine Turnograjske*
 - *Trg Davorina Jenka*

- iz ledinskih imen:
 - *Dobrava*
 - *Jarmen*
 - *Klek*
 - *Pristava*
 - *Roje*
 - *Varta*

- iz imen domačij:
 - *Bognarjeva ulica*
 - *Gorenčeva ulica*
 - *Omejčeva ulica*

- po dejavnosti:
 - *Davčna ulica*
 - *Industrijska cesta*
 - *Mlinska pot*

- *Obrtna ulica*
- *Oljarska ulica*
- *Šolska pot*
- glede na to, kam prometnica vodi:
 - *Cesta na Ješenco*
 - *Mariborska cesta*
 - *Pohorska ulica*
 - *Poljska cesta*
- glede na značilnosti prometnice oziroma tamkajšnjega območja:
 - *Češnjeva ulica*
 - *Kratka pot*
 - *Krožna pot*
 - *Sončna ulica*
 - *Svetla ulica*
 - *Vrtna ulica*
 - *Zavita ulica*
- po dogodkih iz preteklosti:
 - *Ulica osamosvojitve Slovenije*
 - *Trg osvoboditve*
 - *Trg francoske revolucije*
- po vrednotah:
 - *Cesta svobode*
 - *Ulica miru*
 - *Trg prijateljstva*
- razno:
 - *Martinova ulica* (na vinogradniškem območju)
 - *Očetovska ulica* (pomen vloge očeta v družini)
 - *Ulica mladih*

Nekaj značilnih neustreznih in ustreznih primerov uličnih imen:

- Med topografskimi objekti, ki so pogosto motiv poimenovanja ulic, so ledinska imena. Pri njihovi rabi v uličnih imenih se izogibajmo predloženim zvezam, ki otežujejo sklanjatve imena, na primer:
 - imenska motivacija: *Grmada*
 - neustrezen predlog imena: *Na Grmadi*
 - ustrezen predlog imena: *Pot na Grmado, Grmada*
- Imenska motivacija: *Za Jamniki*
 - neustrezen predlog imena: *Za Jamniki*
 - ustrezen predlog imena: *Zajamniki*
- Poimenovanje po pomembnih osebah, na primer:
 - imenska motivacija: *dr. France Prešeren*

neustrezni predlogi imena: *Ulica dr. Franceta Prešerna, Ulica France Prešeren, Prešernova ulica, Franceta Prešerna ulica*
ustrezni predlogi imena: *Ulica Franceta Prešerna, Cesta Franceta Prešerna, Trg Franceta Prešerna*

Nekaj konkretnih primerov neustreznih uličnih imen s podrobnejšo obrazložitvijo iz dosedanje prakse Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije:

- Predlog imena: ***Za mlinom***
Predložni tipi zemljepisnih imen so za rabo v širšem besedilu težavni (na primer **Prihajam iz Zamlina, *Grem v Zamlin*, prim. Slovenski pravopis 2001, paragraf 74–76), zato se pred predloženim delom priporoča uvedba jedra (na primer ulica, cesta, steza, pot, trg ...), torej ***Ulica za mlinom, Pot za mlinom***.
- Predlog imena: ***Na pristance***
Obstoječe ledinsko ime Pristance napeljuje na uporabo ustreznjšega predloga *v* in velike začetnice, zato komisija predlaga ime ***V Pristance***.
- Predlog imena: ***Aleja mladih***
Z jezikovnokulturnega vidika bi bilo ustrežneje uporabiti ime *Drevored mladih*: ker pa je iz priložene dokumentacije razvidno, da oblika zemljepisnega pojava, ki je predmet poimenovanja, bolj ustreza trgu kot ulici, in ker je na priloženem zemljevidu zemljepisni pojav označen z enako šrafuro kot bližnji *Latinski trg*, torej kot trg, medtem ko so ulice označene drugače, komisija predlaga ime ***Trg mladih***.
- Predlog imena: ***Trg Tomaža Pengova***
Predlagano ime je skladno z veljavnim Zakonom o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/2008), vendar vsebuje neustrezno občnoimensko sestavino. Iz priloženega grafičnega prikaza nove ulice je namreč razvidno, da v konkretnem primeru ne gre za trg (javni prazen prostor v naselju, obdan s stavbami), zato je ustrežneje, da se to območje poimenuje kot ulica, torej ***Ulica Tomaža Pengova***.
- Predlog imena: ***Mestno vzletišče***
Predlagano poimenovanje Mestno vzletišče za ulico ob/pri zagorskem vzletišču je brez jedrne sestavine ulica identifikacijsko ponesrečeno, ker implicira popolno enačenje z bližnjim vzletiščem. Dodatek mestno problema ne rešuje in je odveč. Zato komisija predlaga poimenovanje ***Ulica ob vzletišču*** ali ***Ulica pri vzletišču***.
- Predlog imena: ***Ulica Wagnerja***
Komisija je sklenila, da je predlagano ulično ime sicer skladno z veljavnim Zakonom o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/2008), vendar predlaga strukturno ustrezen in za slovenščino najprimernejši način poimenovanja ulic po krajevnih imenih (tip s skladenjsko strukturo pridevnik *-ski* + *ulica/cesta*), torej ***Wagnerjeva ulica***.
- Predlog imena: ***Džamijska ulica***
Komisija je sklenila, da je predlagano ulično ime skladno z veljavnim Zakonom o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/2008) in je slovnično ter pomenskomotivacijsko sprejemljivo. Pridevnik *džamijski* je sicer izpeljan korektno in strukturno ustrežno, vendar je njegova

raba v slovenščini (za zdaj še) redka in slovarsko še ne zabeležena/obravnavana, zato se predlaga skladdenjsko drugačno poimenovanje, to je *Ulica/Pot ob džamiji*, oziroma po mošnji kot sopomenki džamije: *Ulica/Pot ob mošnji*.

- Predlog imena: ***Pot k Jaskawi***

Ulično ime ni skladno z 20. členom veljavnega Zakona o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/2008). Navedeni člen določa, da se ime ulice določi po zemljepisnem imenu, imenu dogodka ali datumu, povezanem z zgodovino, ali po osebi, ki je bistveno prispevala k razvoju naselja ali je pomembna v širšem družbenem okolju, ali po kulturnem izročilu. Skladno z interpretacijo tega člena ulic ne poimenujemo po bodočih entitetah, temveč le po takih, ki so povezane z zgodovino ali s preteklim razvojem naselja, oziroma z že izpričanim pomenom za širše družbeno okolje ali kulturno izročilo.

Predlagan popravek imena ***Ulica Daigora Yaskawa***

Priimek bi se v de facto veljavnem hepburnovem sistemu prečrkovanja zapisal *Yasukawa* (zlogi: *ya su ka wa*), vendar v japonščini pri glasu *u* na koncu besede ali med dvema nezvenečima soglasnikoma prihaja do redukcije. Zato se ime *Yasukawa* izgovarja /jaskaʷa/. Pri imenu tovarne so se zato, da bi Evropejci pravilneje izgovarjali ime in ne naglašali *u*, pri latiničnem zapisu odločili za neregularno prečrkovanje japonskega imena v *Yaskawa*. Ime osebe pa ostaja zapisano po veljavnem hepburnovem sistemu, torej kot *Yasukawa*. Imena osebe ne moremo preoblikovati kar po svoje, treba ga je tudi sklanjati, zato je ustrezno ulično ime ***Ulica Daigora Yasukawe***.

- Predlog imena: ***Trg slovenske osamosvojitve***

Komisija meni, da je od predlagane imenske oblike *Trg slovenske osamosvojitve* za poimenovanje novega trga ustrežnejša oziroma primernejša imenska oblika *Trg osamosvojitve Slovenije*, saj je v njej izrecno omenjen dogodek, to je osamosvojitve [Republike] Slovenije na državni ravni in z vsemi atributi države. Zato člani komisije predlagamo poimenovanje ***Trg osamosvojitve Slovenije***.

- Predlog imena: ***Ameriška ulica*** (na območju BTC v Ljubljani)

Komisija je ugotovila, da je predlagano ulično ime *Ameriška ulica* skladno z veljavnim Zakonom o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/2008). Vendar komisija pri poimenovanju naselij, ulic in stavb po državah in glavnih mestih držav ali podobnih zemljepisnih pojavih predlagatelje opozarja, da so taka poimenovanja glede na jezikoslovno merilo pomenskomotivacijske primernosti lahko sporna. Tudi v obravnavanem primeru lahko poimenovanja majhnih ulic na območju nakupovalnega središča na obrobju Ljubljane ustvarjajo izrazito nesorazmerje med poimenovanjem in poimenovanim glede velikosti in pomena teh ulic, nakopičenost takšnih imen pa še dodatno precenjuje poimenovano in s pomenskomotivacijskega vidika podcenjuje/precenjuje pomen držav in glavnih mest. Pri ugotavljanju primernosti posameznega zemljepisnega imena je treba upoštevati tudi načelo spoštljivosti.

- Predlog imena: ***Švabičeva ulica***

S pravopisnega vidika je ime *Švabičeva ulica* (poimenovanje po srbskemu častniku, borcu za severno mejo Stevanu Švabiću) napačno, saj se končni mehki *ć* pri tvorbi pridevnikov ohrani (prim. Slovenski pravopis 2001: *Andrić, Andrićev*), torej je pravilna pridevniška oblika priimka Švabić *Švabičev*, kar v konkretnem primeru pomeni, da je ustrezno ime *Švabičeva ulica*. Poleg tega komisija priporoča, da ulice, poimenovane po osebah nosijo polno ime nosilca, torej njegovo ime in priimek. Zato je jezikovno in standardizacijsko ustrezna oblika za predlagano ime ulice ***Ulica Stevana Švabića***.

- Predlog imena: ***Cesta Hirschaid***
Z vidika razumevanja imenske motivacije predlaganega uličnega imena sta ustrežnejši imenski različici ***Cesta pobratenega mesta Hirschaid*** ali ***Cesta pobratenega Hirschaida***.
- Predlog imena: ***Nabrežje Paula Valeryja/Riva Paul Valery***
Imeni s pravopisnega vidika nista ustrezni. Zato predlagamo poimenovanji ***Nabrežje Paula Valéryja/Riva Paul Valéry***.

Določanje imen naselij

Tudi določanje imen naselij je opredeljeno z zakonom. Imena naselij z odlokom določi občina, že določena imena lahko tudi preimenuje. Temeljna določila so:

- ime novega naselja se mora razlikovati od imen drugih naselij v Republiki Sloveniji;
- zapisano mora biti slovnično (knjižno) pravilno, pri čemer se vse besede v imenu naselja pišejo z veliko začetnico, razen predlogov, nenaselbinskih imenskih sestavin, če jih ime naselja vsebuje, ter do uvedbe novih pravopisnih pravil, ki jih bo prinesel novi slovenski pravopis, pojmov *mesto*, *trg*, *vas*, *vesca*, *selo*, *sela*, *selce* in *naselje*. Primeri:
 - *Lesce* (enobesedno ime naselja),
 - *Slovenj Gradec* (večbesedno ime),
 - *Nova vas* (večbesedno ime z občim pojmom, ki spada k izjemam),
 - *Sveta Ana v Slovenskih goricah* (večbesedno ime, ki vsebuje predlog in nenaselbinsko imensko sestavino);
- ime naselja mora biti v slovenskem jeziku, na območjih z uradno dvojezičnostjo pa tudi v italijanskem ali madžarskem jeziku, pri čemer je med obema imenoma poševnica, ki nadomešča veznik *ali* (na primer *Koper/Capodistria*);
- imena naselij, ki so zapisana z nestičnim vezajem, se pregibajo (sklanjajo) v obeh sestavinah, na primer *Šmarje - Sap* (rodilnik: *Šmarja - Sapa*);
- občina mora o ustreznosti novega imena ulice pridobiti soglasje Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije.

Naselje ima praviloma ime po topografskem objektu, lahko pa tudi po imenih, povezanih z zgodovino in kulturnim izročilom naselja. Zemljepisna imena, ki imajo dolgotrajno izročilo rabe, je treba varovati.

Ime naselja mora biti brez okrajšav, na primer *Zgornja Polskava* in ne *Zg. Polskava*.

Nekaj konkretnih primerov neustreznih poimenovanj naselij s podrobnejšo obrazložitvijo:

- Predlog imena: ***Poslovna cona Komenda***
Komisija je mnenja, da je predlagano poimenovanje nesprejemljivo, ker besedna zveza *poslovna cona* za poimenovanje naselja ni primerna.
- Ime naselja: ***Podjetniško naselje Kočevje***
Leta 2000 ustanovljeno naselje je bilo poimenovano brez vednosti/soglasja Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije in je z vidika imenske ustreznosti zelo problematično, saj besedna zveza *podjetniško naselje* za poimenovanje naselja ni primerna.

- Predlog imena: ***Medvedjek gorica***
Komisija je sklenila, da je predlagano zemljepisno ime sicer skladno z veljavnim Zakonom o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS, št. 25/2008), vendar predlaga strukturno ustrežnejši in za slovenščino primernejši obliki poimenovanja ***Gorica na Medvedjeku*** ali ***Medvedja Gorica***.

Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije, maj 2020

Pripravili:

dr. Drago Kladnik, član

dr. Matjaž Geršič, predsednik

Marija Brnot, članica

Ljubljana, 20. 5. 2020

dr. Matjaž Geršič
predsednik KSZI